

Kristiina Salonen sd ym.

Lakialoite laiksi perusopetuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteella lisätään perusopetuslain luvussa 14 määriteltyyn tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteisiin tulevaisuuslukutaidon oppimäärä. Valtioneuvosto päättää perusopetuslaissa tarkoitettua opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen. Ensisijaisesti tällä lakialoitteella lisätään Opetushallituksen päättämiin perusopetuksen, eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien, oppilaanohjauksen ja muun kyseisessä laissa tarkoitettua opetuksen tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin tulevaisuuslukutaidon oppimäärä. Lakialoitteen tavoitteena on kehittää lasten tulevaisuuslukutaitoa sekä pitkäjänteisesti parantaa kaikkien kansalaisten tulevaisuuslukutaitoa ja tulevaisuusresilienssiä.

PERUSTELUT

Tulevaisuuslukutaito tarkoittaa yksilön kykyä ymmärtää, miten henkilökohtainen tulevaisuuskäsityksemme vaikuttaa nykyhetkeen ja miten nykyhetken teot vaikuttavat tulevaisuuteen. Tulevaisuuslukutaito muodostaa jokaiselle lapselle suhteen tulevaisuuteen ja auttaa lasta näkemään vaihtoehtoisia tulevaisuuksia sekä vertailemaan niitä. Se tuottaa kykyä ennakoida ja helpottaa sopeutumista muutoksiin. Tulevaisuuslukutaito on samalla tavalla oppimista ja harjoittelua vaativa taito, kuten laskeminen tai lukeminen. Jokaisella suomalaislapsella tulisi luku- ja kirjoitustaidon lisäksi olla perusopetuksessa opittu tulevaisuuslukutaito. Tulevaisuuslukutaidon avulla lapset voivat kehittää kykyä ennakoida ja uskallusta ajatella myös epämiellyttäviä kehityskulkuja ja siten vaikuttaa tulevaisuuden suuntaan.

OECD:n mukaan tulevaisuuslukutaito voisi olla merkittävä osa sivistävää koulutusta. OECD:n toteuttaman raportin ”Anticipatory innovation governance: towards a new way of governing in Finland” mukaan tulevaisuuslukutaidolla ja ennakoivalla ohjauksella on merkitystä myös Suomen politiikkatoimien valmistelussa. Tulevaisuuden ennakoinnista on tullut entistä vaikeampaa, ja maailman monimutkaisuus, nopeat muutokset sekä kriisit vaativat nykyistä parempia tulevaisuustaitoja. Strategisella ennakoinnilla vahvistetaan kykyä luoda pitkän aikavälin tavoitteita ja muutosta niin kansalaisten arjessa kuin poliittisessa päätöksenteossa.

Tulevaisuuslukutaito vahvistaa myös tulevaisuusresilienssiä. Ihmisten ja yhteiskunnan resilienssi eli selviytymiskyky kattaa muun muassa sosiaalisen, taloudellisen, geopoliittisen, ympäristöl-

Lakialoite LA 86/2022 vp

lisen ja digitaalisen ulottuvuuden. Tulevaisuusresilienssi on kykyä selviytyä haasteista sekä kohdata muutoksia kestäväällä, uudistuvalla ja demokraattisella tavalla. Asiantuntijat korostavat, että tulevaisuusresilienssi edellyttää kriisinsietokyvyn ja kriiseistä palautumisen ohella myös ennakkoivaa sopeutumista toimintaympäristön muutoksiin sekä uudistumiskykyä suhteessa rakenteisiin, toimintatapoihin, ajattelumalleihin, arvoihin ja ihanteisiin.

Demokratian, kansalaisten osallisuuden ja hyvinvoinnin edellytyksenä on, että kansalaisilla on kyky hahmotella vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja vaikuttaa aktiivisesti erilaisten tulevaisuuslukujen toivottavuuden suhteen. Myös eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan mukaan tulevaisuuslukutaitoa tulisi kehittää kaikilla tasoilla kouluista hallintoon ja päätöksentekijöihin asti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

perusopetuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 11 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 453/2001 ja 1216/2020, seuraavasti:

11 §

Opetuksen sisältö

Perusopetuksen oppimäärä sisältää, sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään, kaikille yhteisinä aineina äidinkieltä ja kirjallisuutta, tulevaisuuslukutaitoa, toista kotimaista kieltä, vieraita kieliä, ympäristöoppia, terveystietoa, uskontoa tai elämäntutkimustietoa, historiaa, yhteiskuntaoppia, matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa, maantietoa, liikuntaa, musiikkia, kuvataidetta, käsityötä ja kotitaloutta. Opetus voi perustua, sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään, erilaajuisiin oppimääriin. Perusopetuksen järjestäjä voi 7 tai 8 §:n nojalla määrätyn erityisen koulutustehtävän mukaisesti poiketa tämän momentin säännöksistä.

Oppilaalle voidaan antaa opetusta muissakin kuin I momentissa mainituissa perusopetukseen soveltuissa aineissa sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Näiden aineiden opiskelu voi olla oppilaalle osittain tai kokonaan vapaaehtoista tai valinnaista.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, esiopetukseen ja perusopetukseen valmistavaan opetukseen sovelletaan, mitä 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 86/2022 vp

Helsingissä 7.2.2023

Kristiina Salonen sd

Merja Mäkisalo-Ropponen sd